

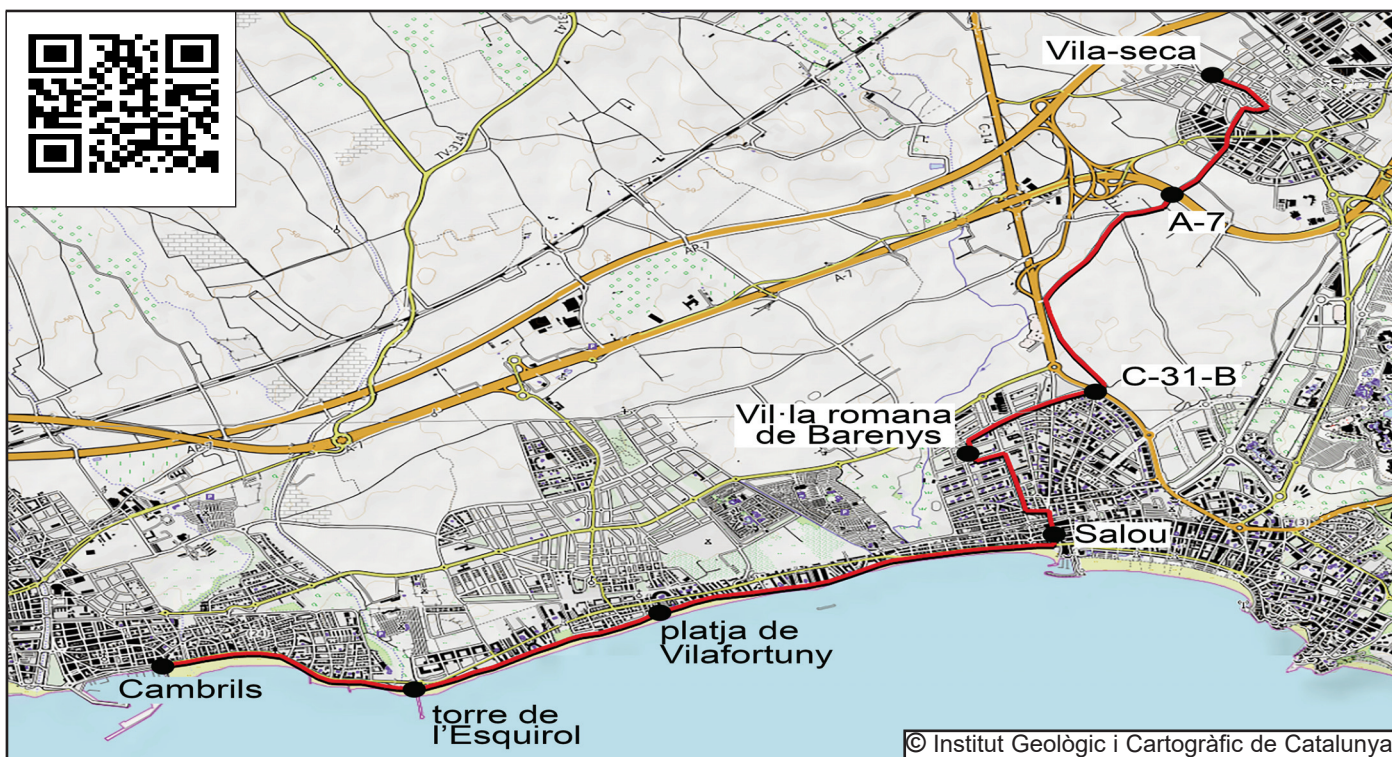
SENDER DE LA VIA AUGUSTA

07/09/2024

Vila-seca - Salou - Cambrils

Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore
 Avinyó, 19 pral. 08002 Barcelona - tel: 933 022 730
 c/e: infoaeef@gmail.com - www.aeef-barcelona.org/camidesantjaume

Recorregut a peu Sortirem del parc de la Canaleta de Vila-seca, prendrem el c. Monterols que ens portarà a la pl. de l'Església, deixarem l'església a la dreta, creuarem la plaça i seguirem pel c. de la Pineda, després de creuar el portal de Sant Antoni anirem a la dreta pel c. dels Ferrers, al final del qual seguirem recte pel c. de l'abat Escarré, al final del qual anirem a la dreta pel c. de la Riera i tot seguit anirem a l'esquerra pel c. de la Font, que es continua pel c. d'Occident; creuarem la Via Màxima i seguirem recte pel vial asfaltat denominat camí de Cambrils, per un pas elevat creuarem l'A-7, deixarem una pista pavimentada a l'esquerra i continuarem recte pel vial que seguïem, arribarem a una doble bifurcació amb un arbre al mig on seguirem per la pista pavimentada de l'esquerra i tot seguit a la segona bifurcació seguirem la pista de la dreta, que és el Camí de Salou entre camps de conreu; passarem entre unes edificacions i una bassa i seguirem entre camps de conreu; més endavant ens aproximarem a la C-14, arribarem a una cruïlla on deixarem una pista a la dreta que va a la carretera, una altra a l'esquerra que va a una masia i continuarem per la pista pavimentada del mig en direcció sud entre camps de conreu i arribarem a una bifurcació on deixarem una pista a l'esquerra i anirem a la dreta per arribar a una rotonda, la creuarem i seguirem pel c. Josep Llaurador i Piñol, que es continua per l'av. Antoni Gaudí, creuarem una rotonda i seguirem pel mateix carrer i en arribar al primer carrer a l'esquerra el seguirem, es tracta del c. Cèsar Martinell i poc més endavant tindrem a la dreta la vil·la romana de Barenys, després de la visita continuarem pel c. Martinell i tot seguit anirem a l'esquerra pel c. Domènec Sugrañes i Gras, quan arribem a l'av. Pau Casals la seguirem a la dreta, arribarem a una rotonda i anirem a l'esquerra per la Via Aurèlia, deixarem a la dreta la torre Vella, i arribarem a la pl. del Carrilet i anirem a la dreta, deixarem l'estació a l'esquerra i creuarem les vies del tren per un pas per a vianants i continuarem recte pel c. dels Pins, creuarem el c. Ponent, deixarem a la dreta l'església de Santa Maria i seguirem recte pel c. del Mestral que ens portarà al pg. de Miramar de Salou, seguirem amb la platja de Ponent a l'esquerra, després amb la platja del Cap de Snant Pere seguida de la platja de Vilafortuny i de la platja de l'Esquirol i arribarem a la torre de l'Esquirol al límit dins de la barriada de Vilafortuny de Cambrils; seguirem pel pg. Marítim, creuarem la riera de Riudoms per una passera i seguirem amb la platja a l'esquerra fins que arribarem al Club Nàutic de Cambrils, on acabarem l'excursió.

Vila-seca

El territori de Vila-seca ja era poblat en època preromana. Han estat trobades abundants restes romanes (sarcòfags, monedes, fragments d'estàtues, eines, àmfores, làpides i mosaics, com el mosaic dels Peixos. La seva colonització cristiana es pot situar entre el 1162 i el 1168 gràcies a la donació feta pel rei Alfons I, l'arquebisbe Bernat Tort i Guillem d'Aguiló a favor del cavaller Ramon d'Olzina. Pere I confirmà aquesta donació l'any 1208 als fills de Ramon d'Olzina. L'antic territori i terme de la Pineda fou adquirit, l'any 1211 per l'Església de Tarragona.

Amb motiu del bescanvi de possessions que l'any 1391 feren el rei Joan I i l'arquebisbe Ennec de Vallterra, la Pineda va passar a la jurisdicció arquebisbal. nicipi es va anomenar oficialment Vila-seca i Salou fins al 1994.

Salou

El port de Salou va ser creat per l'Imperi Romà i va ser un dels ports més importants de la Hispània Citerior. L'any 1194 es documenta la carta de població de Salou, atorgada per Alfons I el Cast a favor de Ximeno d'Artusella. Fou un dels ports més importants de la Corona d'Aragó, per les perfectes condicions naturals que tenia.

Durant el segle XX, Salou va convertir-se en un important centre turístic, condició que consolida actualment, d'una banda, mercès al parc temàtic de Port Aventura, ubicat entre els termes dels dos municipis veïns.

Als anys 70, un ampli moviment popular promourà el procés de segregació de Salou de Vila-seca. El procés va culminar el 30 d'octubre del 1989 amb una sentència del Tribunal Suprem que va concedir la independència administrativa de Salou.

La torre és l'edifici històric més antic de Salou, fou construïda l'any 1530 per l'arquebisbe Pere Cardona per protegir la població dels saquejos dels pirates. La torre conserva a la part exterior el seu aspecte original i manté l'escut heràldic del seu impulsor sobre la portalada que la uneix a una altra edificació del segle XVIII. El conjunt arquitectònic s'utilitza actualment com a sala d'exposicions i altres equipaments culturals per a la ciutat.

Torre de l'Esquirol

Es va construir en el segle XIX per optimitzar les comunicacions de l'època mitjançant la telegrafia òptica. Està situada ran de mar a la platja de l'Esquirol.

La torre és de planta quadrada amb la part inferior en forma de talús. Obra de paredat, arrebossada. Ha estat molt reformada, especialment l'interior i la coberta.

És del tipus estàndard que predomina el segle XIX. Servien de vigilància de les costes, mitjançant el telègraf òptic. Formava part de la línia de telègraf òptic que havia d'enllaçar Madrid amb la Jonquera, passant per la costa des de València fins a Barcelona. Ha estat rehabilitada recentment per l'ajuntament de Cambrils.

És una de les torres de telegrafia òptica més ben conservades de l'Estat espanyol. Restaurada fa uns anys, s'hi va obrir una porta a la planta baixa per a facilitar l'accés.

Cambrils

En diferents llocs s'han trobat restes romanes d'una certa importància que demostra que la població era important. Algunes d'aquestes restes romanes s'han localitzat a la partida del Cap de Sant Pere (restes d'edificacions); a la de la Pujada de na Ponsa (runes d'edificis); als Tallats; Mas d'en Bosc; a la partida Masos i a la dels Esquirols (restes de vil·les romanes); enterraments a la zona de la Parellada (av. del Mil·lenari; c. Gaudi; mil·liaris al llarg de la via Augusta, que discorre travessant tot el terme cambrilenc, etc.

El jaciment més significatiu és la vila romana de la Llosa. Localitzat al començament dels anys 1980, s'hi fan campanyes d'excavacions que encara no estan concloses, però s'ha pogut provar que va existir entre el segle I aC fins al segle IV després de Crist. A més, els darrers anys s'han localitzat diverses ocupacions al jaciment, des d'un possible obrador de salaons, a un lloc de residència, forns, restes de termes privades o una petita necròpolis baix imperial.

Els historiadors i filòlegs encara no han arribat a cap conclusió definitiva sobre l'origen etimològic del nom de Cambrils. Apareix per primera vegada documentat l'any 1152 en la donació del lloc per part del Comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV, al cavaller Ponç de Rigomir.

De les antigues muralles es conserva la porta, que va ser restaurada el 1932. També pot veure's una de les torres, coneguda com a torre de la Presó, ja que va funcionar com a tal durant un temps. A la zona del port es troba una antiga torre de guaita construïda el 1664.

L'església parroquial està dedicada a Santa Maria. Es va començar a construir en el 1550, és de nau única i planta rectangular. El temple ha estat modificat en diverses ocasions. A l'interior es veneren les relíquies de sant Plàcid.

Vil·la romana de Barenys (Salou)

L'estat de conservació de les restes arqueològiques permet indicar que l'espai va quedar abandonat a finals del segle I dC o començaments del segle II dC. El conjunt arqueològic correspon a un edifici de planta rectangular destinat a la producció de ceràmica: el forn circular, de tres metres i mig de diàmetre s'utilitzava per coure les peces de ceràmica. La terrisseria es proveïa d'aigua per mitjà d'un aqüeducte excavat a la roca que permetia portar aigua des del barranc de Barenys.

El forn de planta circular es troba al costat d'una rasa. El seu estat és força bo. Es pot apreciar com s'ha conservat completament la cambra de combustió amb evidents restes de foc a l'interior, la graella d'un gran espessor i la boca i part de la cobertura que estan fetes de tovots. Crida bastant l'atenció que no hi hagi cap pilar interior que faci suport de graella, cal dir que la boca del forn està oberta en una paret construïda amb tègules. Davant del forn hi ha una paret feta amb tovots i es tracta d'una cambra de treballs. A l'interior d'aquesta es van trobar peces mal cuites, restes del forn, etc. D'aquella cambra el que crida l'atenció és la presència d'àmfores tarraconenses.

La premsa de vi i les dolies eren uns grans recipients d'emmagatzematge fets de terrissa, de forma ovalada, les seves dimensions eren més grans que les de les àmfores, no tenien coll ni nanses i podien mesurar fins a 1,8 m d'alçada.

N'hi havia de moltes mides, però normalment tenien una capacitat de 30 o 60 àmfores, uns 600 o 700 litres, tot i que podien arribar fins a 2000 litres. Les seves parets eren gruixudes i a sota podien col·locar-se indicacions estampades com a senyal de procedència o producció d'un determinat taller o producte. Els usos a què estaven destinades eren molt variats, podien emmagatzemar farina, fruita, aigua, most o vi.

En funció del seu ús rebien diferents noms: *dolium vinarium* (vi), *dolium olearium* (oli), *dolium frumentarium* (cereal), *dolium acinarium* (raïm, panses) i *dolium amurcarium* (figues). Els dos mètodes d'emmagatzemar en dolis eren mantenir-los mig enterrats en el sòl o dempeus sota sostre.

Vil·la romana de la Llosa (Cambrils).

Consta d'una casa particular que pertanyia a una família romana rica d'aleshores i d'un edifici de pedra a uns 100 m. Va ser descoberta l'any 1980. Aquest conjunt arqueològic proporciona informació rellevant de l'ocupació romana dels voltants de Tàrraco, la Tarragona romana.

El 1992 s'hi han trobat un conjunt de bronzes excepcionals, exposats al Museu del Molí de les Tres moles.

Es tracta d'un establiment agrícola de petita magnitud, habitual de l'època, però amb l'element distintiu rellevant que es tracta d'un forn terrissaire que proporcionava als ocupants de la vila els materials ceràmics necessaris per a l'emmagatzematge dels diferents tipus de productes que s'hi produïen o consumien.

S'han identificat les restes d'un hipocaust que possiblement corresponien a una possible àrea termal a més a més d'unes latrines amb dipòsits revestits d'*opus signinum*.

Hi havia una habitació que presentava restes de decoració pictòrica a les parets, un cop retirada la porta també es retira el paviment i es rebaixa el subsol tot efectuant un retall que coincidia amb el perímetre de les estructures, retall posteriorment reblert amb diferents nivells compostos finalment per elements constructius amuntegats, restes de decoració mural, peces de marbre que correspondrien a un paviment d'*opus sectile*, i al final d'aquest nivell, un interessant conjunt de peces de bronze.

Hi ha enterraments d'individus de diferent edat, sovint amb contenidor amfòric, de tegulae o amb inhumacions directes en fossa. És en aquest moment que es documenta l'abandonament definitiu d'aquest sector del jaciment.

Va ser un assentament dels molts que hi van haver a l'ager de Tarraco, situat estratègicament al costat d'un corrent d'aigua (barranc de la Mare de Déu del Camí), molt a prop de la línia de mar i de la via Augusta, principal ruta terrestre cap a Tàrraco en una zona fèrtil per al cultiu. Amb les restes que s'han conservat es pot dir que la vil·la ocupa un solar més o menys rectangular d'uns 17500 m² (70 per 250 m) que es divideixen en dues zones ben diferenciades:

La zona més septentrional, on hi ha una estructura en forma d'"U" que podrien ser magatzems o estances pels esclaus que treballaven per a l'amo amb troballes de producció artesanal d'autosuficiència. Es dividia en petites estances de pocs metres d'ample sense cap connexió interna entre elles, totes tenien portes d'accés i gaudien una petita passarel·la exterior de porxos de fusta en la

cara interna d'aquesta "U" per a cobrir-se del sol.

La zona més a tocar del mar, on hi ha l'estructura principal o casa dels propietaris (nucli de la pars urbana) on les troballes són més nombroses i més destacades. Aquí tenim la residència dels amos, la qual oferia descans i goig als propietaris. Es distribuïa en estances concretes i certament petites, com ara els menjadors (biclinium i després el triclinium), sala de recepció, habitacions i estances, cuina, lavabos, banys (caldarium, laconicum així com un frigidarium fora la casa en un annex cobert), pou, un forn on produir ceràmiques, un possible jardí i un petit hort per a l'horticultura. També gaudia d'una forma d'"U", però no tant pronunciada que l'altra estructura i evidentment d'unes dimensions molt més grans i amb un gran porxo vorejant la cara interna de la "U" que compliria de passadís i element connector entre estances. Aquesta zona així mateix es pot subdividir en dos: la part més antiga (segle I aC) i la seva posterior ampliació cap a l'interior, que va representar el punt de màxima esplendor (segle II dC). Aquesta estructura va arribar a assolir una claveguera pròpia aprofitant la zona més pròxima al barranc per a posar el dipòsit d'aigua de la cuina i la via de desguàs dels lavabos.

Aquestes estructures planificades es van estructurar en forma d'"U" igual que orientades, fent que la part interna de la "U" estigués al sud i aprofités les màximes hores de sol alhora que es protegien amb aquesta forma del fort vent característic de la zona.

Lampadari antropomorf. És la peça més destacada i espectacular del jaciment. Trobada el 1992 a una sala que no pertanyia al seu lloc d'ús. La majoria de les datacions el daten de la segona meitat del segle I. Representa un jove nu, vestit només amb unes sandàlies, portant al braç dret un objecte no conservat amb actitud de ser pesant, com una espècie de safata on es podria dipositar certs objectes per al manteniment de les llànties mentre que al braç esquerre sosté un objecte floral enrotllat que s'enlaira damunt del seu cap fins a ramificar-se en quatre branques que servirien per al propòsit de penjar els elements d'il·luminació.

Tota aquesta escultura està en una peanya circular alhora sostinguda per una plataforma rectangular decorada i sostinguda per quatre potes zoomorfes (en urpes de felí en aquest cas), conservades tres. Un estudi d'Eva M. Koppel ha determinat que podria tractar-se d'un Bacus adaptat a nen, fet a partir de models adults.

Tots els indicis trobats fins ara indiquen que es tractava d'una estàtua lampadari de doble funció: il·luminació i decoració d'estances, les quals n'hi ha de paral·leles a Pompeia, amb representacions molt diverses (amb altres representacions com Efebus), al Museu Bardo, de Thibar, a Tunísia o al Museu de Còrdoba igual que el lampadari del petit negret nubi, trobat al port de Tarragona i exposat al Museu Nacional Arqueològic de Tarragona. La similitud trobada entre les peces a la península Ibèrica fa pensar en l'existència de tallers dedicats a la producció d'escultures, un dels quals seria el lampadari de la Llosa.

Pàtera i cassó. Completen el conjunt dos recipients; el cassó i la pàtera. Pel que fa al cassó (37cm x 15cm), és un recipient de forma oval, amb molta ornamentació al mànec. La pàtera en canvi és la peça més profusament decorada, de molt bona factura i circular (17cm de diàmetre).

FITXA TÈCNICA:

Lloc de sortida de Barcelona: Xamfrà dels carrers Consell de Cent i Lepant (Metro L2 Monumental, a 150 metres, i L5 Sagrada Família, a 300 metres).

Hora de sortida: 7:00

Menjars: Esmorzar en àrea de servei o similar, dinar al final de la caminada.

Itinerari a peu: Vila-seca, Vil·la romana de Barenys (1), Salou (2), Vilafortuny, torre de l'Esquirol (3) i Cambrils (4) .

Longitud: 12,000 km aprox. Durada: 3:30 h. aprox. Desnivells: Inapreciables

PROPERA SORTIDA SENDER DE LA VIA AUGUSTA: 26 d'octubre: L'Hospitalet de l'Infant - Castell de Sant Jordi d'Alfama.

PROPERA SORTIDA GR 92: 154 de setembre: Coll de la Font de Cera - Montcada

Podeu trobar tota la informació d'aquestes sortides al web:

www.aeef-barcelona.org/camidesantjaume

Tel. d'incidències solament per durant l'excursió: 609 334 872

